

Veelzijdige Roza's blijven overtuigen

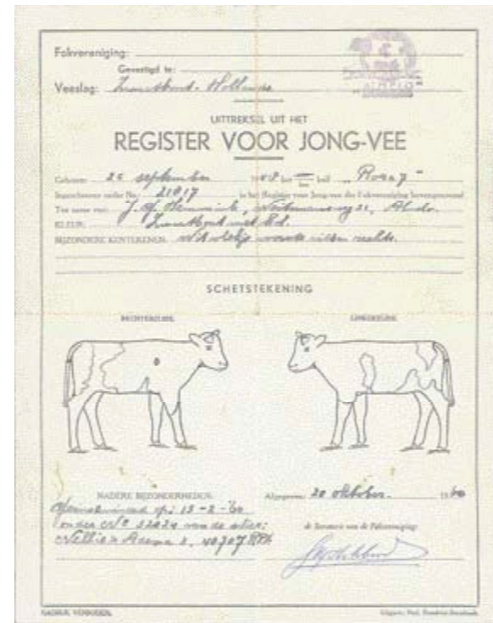
Winnaresen in melkstal en keur baan krijgen ook faam als fokkoe

Jarenlang werd er in stilte gebouwd aan de familie van de Roza's.

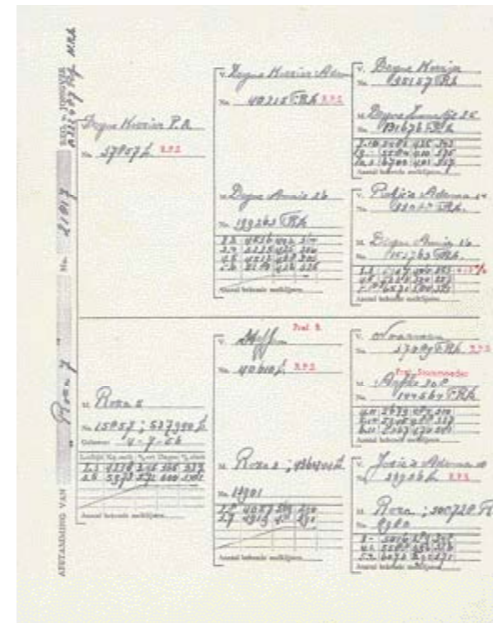
Toen ze aan wedstrijden mee gingen doen, bleken de opvallende

productiedieren op vele fronten bijna niet te kloppen.

De bewogen historie van markante koeien en boeren.

De officiële gegevens van Roza 7

De Roza's, zo herinnerde Hemmink zich, kwamen oorspronkelijk uit het bedrijf van zijn broer Johan Herman in Geesteren. Daar was in 1948 de registerkoe Roza geboren. Haar dochter Roza 3 ging naar Almelo, Hemmink herinnerde zich haar als een forse en stevige telg van vader Josie's Adema 10, gefokt door Sijtze Kingma in Boksum. Josie's Adema had zich doen gelden als een leverancier van melkrijke koeien met goede benen en veel duurzaamheid; hij werd net niet preferent. Die titel was er (in Friesland) wel voor Steffen uit de stal van Nanne van der Burg in Jelsum: een puike productieverer, maar zijn dochters konden wel een spierdje meer gebruiken. In combinatie met Roza 3 leverde hij Roza 5: een echte melkkoe.

En uit haar verwekte Deyne Koerier P.A. (uit de stal van Andries Smeding in Deinum) de dochter Roza 7, die op 20 oktober 1960 op de auto richting Wezep werd gezet. Het 'persoonsbewijs', eigenhandig getekend door Jan Hendrik Holsbrink van de fokvereniging, ging mee met de chauffeur.

Sleutelfiguren in de stal

Het avontuur van de Roza's op IJsselvliedt kon beginnen. En Roza 7 toonde zich de ideale basisfiguur. Haar honorering van 80 punten en de keurstamboekstatus gaven een goed gevoel en nog belangrijker waren haar constante knappe producties, die ze volhield tot ze als dertienjarige startte met haar laatste lijst. In haar lange leven kreeg Roza 7 figuurlijk te maken met de ki-stieren van Apeldoorn. Anders dan in Almelo had men er minder 'geluk' met de aankopen. Het mocht geen toeval heten dat juist het zaad van die ene Apeldoornse topper Geale – zoon van Adema 469 uit de stal van Hette de Vries in Bozum – bij Roza 7 leidde tot de dochter Roza 13, die de familie status zou gaan verlenen. Evenals haar moeder was ze bijna onverslijtbaar. Toen ze als veertienjarige aan haar laatste productielijst begon had ze al meer dan 50.000 kg melk op haar naam geschreven.

Egbert en Hennie Puttenstein

En precies hetzelfde gold voor haar dochter Roza 16 die de ki-stier Halbe – met veel bloed uit de stal van Nanne van der Burg – als vader had. Opnieuw zo'n langebaanrijdster, die op bijna dertienjarige leeftijd voor de laatste maal afkalfde en tot een totaal van meer dan 63.000 kg melk kwam met 4,06% vet en 3,65% eiwit.

Dat waren aansprekende cijfers rond 1973, toen achter boerderij IJsselvliedt een ligboxenstal werd gebouwd. Zoon Egbert Puttenstein kwam als partner in het bedrijf, dat zich sindsdien volledig toelagde op rundvee en de laatste varkens de deur uit deed. En bij de koeien werden de Roza's de sleutelfiguren. Dat bleek toen de dochter van de tienjarige Roza 16 al Roza 46 bleek te heten. Ze werkte (hard) op de grens van het nieuwe bedrijfsregime: ruim 34.000 kg melk met hoge gehalten in 1632 dagen. Haar vader was Willy's Keimpe, waarvan men in die tijd vanuit Duitsland graag sperma importeerde in Gelderland. Maar hij was de laatste fliester die een aandeel leverde voor de familie.

Winst in nieuw milieu

De tijden veranderden snel rond 1980: Egbert en Hennie Puttenstein kwamen op de boerderij en de ouders gingen er vlak naast wonen in het mooie tuinhuis van het landgoed. In de stal deden – evenals elders – de holsteins met succes een greep naar de macht. Thonyma Salute, een van de stieren uit het gezamenlijke aankoopprogramma, leverde uit Roza 46 de dochter Roza 57. Zij en haar Voyadochter Roza 71 en haar Ned Boykleindochter Roza 78 zetten de toon van de toekomst:

Het was een mooie herfstdag in 1960. Gerrit Jan Puttenstein had zijn koeien gemolken, de varkens en de kippen gevoerd en nog een kopje koffie gedronken met z'n vrouw. Tien jaar eerder waren ze getrouwd en sindsdien boerden ze op de bescheiden, maar karakteristieke hoeve van landgoed IJsselvliedt bij Wezep. Van de vorige pachtboer nam hij vijf koeien en twee pinken over, roodbonten. De jonge boer had ambitie, hij bouwde een zwartbonte veestapel op en met de – vaak in Friesland gekochte – stieren won hij soms mooie prijzen op de keuring in Zutphen. Maar Puttenstein beseftte dat zijn veestapel een degelijke ondergrond ontbeerde.

In de vakbladen van het stamboek spelde hij de verhalen over de fokvereniging in Almelo, waar de veertig jaar eerder opgerichte fokvereniging en de progressieve ki-vereniging tot mooie resultaten kwa-

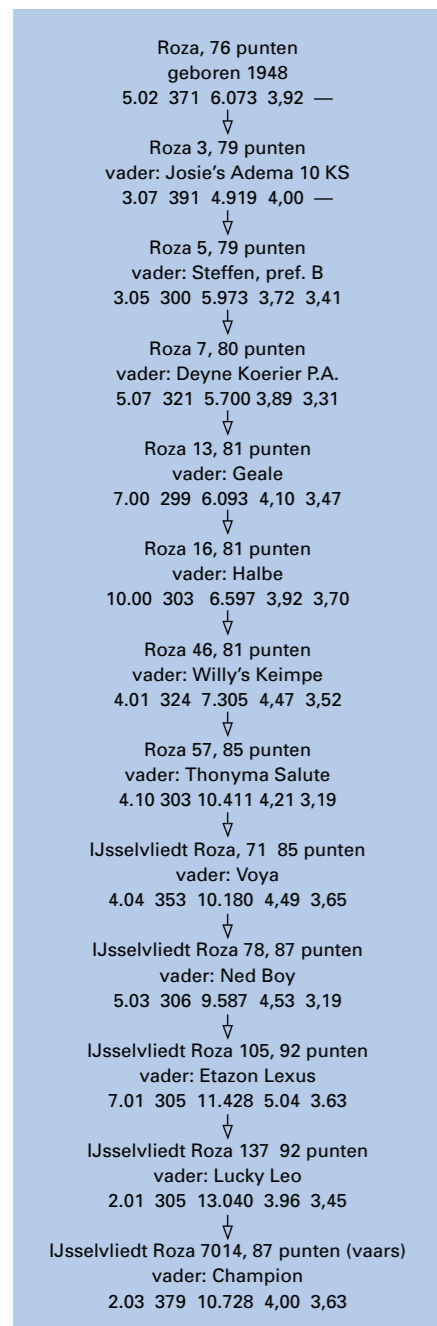
men. Centraal stond natuurlijk de fokstier Anna's Adema, waarvan de ki-pionier Jan Post schreef: 'Onze vereniging heeft onnoemelijk veel te danken aan deze stier. Anna's Adema heeft een basis, een fundament gelegd in onze zwartbonte fokkerij en nog lang zal er gepraat worden over deze stier.'

De fokvereniging – met Anna's Adema in-

tussen in het beeldmerk – timmerde rond 1960 flink aan de weg en elk jaar kon secretaris Jan Hendrik Holsbrink constateren 'dat de afzet van fokvee weer goed is geweest'. Hij kon niet meer alle klanten begeleiden bij hun zoektocht, zodat Gerit Oosterveld speciaal voor deze werkzaamheden werd aangesteld.

De eerste Roza

Oosterveld stond op het station in Almelo te wachten op Puttenstein, die na nog een kopje koffie de knappe kleren had aange trokken. Op de fiets was hij naar het busstation in Wezep gegaan, vandaar naar het NS-station in Zwolle. Tegen de middag stopte de trein in Almelo, waar de mannen elkaar opgewekt begroetten. Er werden die middag zaken gedaan. Nadat de mannen alle drachtige vaarzen hadden bekeken, wist Puttenstein het in de wei van Jan Gerrit Hemmink aan de Weitemansweg bij Almelo zeker: die Roza 7, die moet ik hebben. Hemmink had in de loop van de jaren een mooi koppel koeien opgebouwd. Uiteraard was Anna's Adema de grondlegger, maar ook de volgende stieren van ki Almelo bleken vaak goede productievererers.

IJsselvliedt Roza 105

Ijsselvliedt Roza 137

vliedt 140, een zoon van Lucky Leo en dus een volle broer van Roza 137. Na een korte particuliere carrière toonde ki Samen belangstelling. Helaas was Ijsselvliedt 140 al dood toen zijn eerste cijfers hem bestempelden als fokstier door zijn royale melkvererving en het sterke exterieur van zijn dochters, vooral in de uiers. Ook Roza 137 leverde intussen haar bijdrage: zoon Ijsselvliedt Julius (vader Jocko Besne) werd ingezet door ki Alta en kwam dit jaar met zijn eerste verervingscijfers door. De dochters blonken weer uit in exterieur en bleken royale melkgeefsters. Ook de derde Ijsselvliedtstier promoveerde tot fokstier in Nederland, in een periode waarin ook internationaal de belangstelling voor deze familie bleef toenemen. De dubbele zege van jonge Roza's op de HHH-show van 2005 moedigde een bezoek aan de boerderij (met de eeuwenoude duiventil als kenmerkend visitekaartje) alleen maar aan.

Droom in duigen

De preparatie van de koeien kreeg veel aandacht. Egbert Puttenstein had zich, sinds hij aan keuringen deelnam, de kunst van het 'cowfitten' eigen gemaakt. Heel de familie was dan trouwens in touw, niet in de laatste plaats zoon Gerben, die in Canada de kneepjes van het vak leerde. Toen de HHH-vereniging in 2004 een competitie opende tijdens de jaarlijkse showdag voor jonge fokkers, scoorde Gerben Puttenstein op alle punten het hoogst. Wanneer hij zijn studie zou hebben voltooid zou Gerben op 1 januari 2007 treden tot de maatschap, zo luidde de afspraak. Zou, want zover kwam het niet. Op die dramatische nacht van zondag 19 maart 2006 viel een wereld in duigen. Gerben Puttenstein werd op slag gedood bij een auto-ongeval. De HHH-vereniging heeft zijn nagedachtenis geëerd door de nieuwe trofee voor 'showmanship' naar hem te vernoemen.

Kort na die noodlottige dag namen Egbert en Hennie een zware, maar resolute beslissing: ze gingen stoppen met het bedrijf. Hennie: 'In de moeilijkste perioden van het leven moet je de moeilijkste beslissingen nemen.' Egbert legde uit: 'Ik zag er geen toekomst meer in, nu er geen opvolger meer voor het familiebedrijf was. Ik ben nu vijftig en vond het weinig zinvol door te gaan tot mijn pensioen.' Puttenstein kocht een kavel bouwgrond

koeien met 85 punten voor totaal en uier, jaren achtereen een productie van 10.000 kg melk met soms imponerende gehalten. Het is niet voor niets dat we bij de generaties Roza's hun stamboekhonoring en productie hebben genoteerd: door de jaren heen waren en bleven ze de landelijke trend een forse stap voor.

De stabiliteit van de Roza's kreeg definitief gestalte in Ijsselvliedt Roza 105: een van de eerste koeien van Puttenstein die ook in de keurbaan zorgde voor opmerkelijke successen en mede daardoor voor de doorbraak.

'Ik had lang mijn twijfels, was niet helemaal overtuigd', aldus Egbert Puttenstein. 'Tot inspecteur Engbert-Jan Ruitenbergh me over de streep hielp. Dat duwtje in de rug hadden we nodig.' Het keuringsjaar 1996 werd direct een groot succes met Reintje 123 als deelneemster aan de Europese show en Roza 105 als reservekampioene bij de vaarzen op de Oostshow in Zwolle. En ondanks imponerende producties van melk, vet en eiwit én van embryo's werd de imposante dochter van Lexus met de jaren steeds beter. Ze werd met glans excellent en in 2000 geselecteerd voor het Europese kampioenschap in Brussel. Maar mogelijk nog wel haar grootste verdienste was dat ze als stammoeder de familie van de Roza's definitief op de kaart zette.

Belangstelling van ki

'Winners of the show and in the parlour', heette het al in 2004, na een periode waarin het ene succes het andere als het

ware op de hielen zat. Neem de HHH-show van dat jaar, waar Ijsselvliedt Roza 137 (een weer excellente en preferente dochter van Lucky Leo en Roza 105) het algemeen kampioenschap voor zich opeiste. Op dezelfde show werd Ijsselvliedt Roza 150 (ook een excellente dochter van Convincer en Roza 121 en daarmee kleindochter van Roza 105) reservekampioene. Beide koeien maakten uiteraard deel uit van de kampioenscollectie. Later in het jaar vertegenwoordigden beide koeien – moeder en dochter – ons land op de Europese show in Brussel.

'Vrijwel wekelijks stoppen ki-verenigingen, zowel uit Nederland als uit het buitenland, bij de boerderij van Egbert en Hennie Puttenstein. Ze "sneupen" naar jonge stieren en topkoeien', aldus een van de vele verhalen over het bedrijf, waar intussen een gemiddelde productie van meer dan 10.000 kg melk in 305 dagen en een kleine vijftig embryospoelingen per jaar de nieuwe trend bepaalden.

Er was in datzelfde jaar 2004 meer belangrijk nieuws. De eerste fokstier kwam met verervingscijfers: Ijsselvliedt Breakout, een zoon van Etazon Trinity uit Roza 121 en via haar een kleinzoon van Roza 105. Als pink was de Labelledochter al ontdekt door een van de 'sneupers', van ki Alta in dit geval. Breakout toonde zich een degelijke uier- en beenverver, uitblinkend in hoge gehalten en duurzaamheid. Een mooie opsteker voor de jonge onderneming.

Het zou niet bij die eerste fokstier blijven. Roza 105 leverde zelf een jaar later Ijssel-

aan de bosrijke rand van het dorp Wezep en besloot van het toiletteren van koeien zijn beroep te maken. Zijn vrouw pakte haar werk in het onderwijs met nieuwe energie op.

Karakter bij verhuizing

Op 16 januari 2007 namen ze afscheid van hun koeien, Egbert en Hennie Puttenstein. Maar ook de intussen 85-jarige Gerrit Jan Puttenstein had nog eens de werkkleding aangetrokken, zijn gedachten gingen vast terug naar die oktoberdag in 1960, toen hij de eerste Roza kocht in Almelo.

Bijna de hele veestapel en een grote serie embryo's werden aangekocht door vader Jan en zoon Johan Schep van het fokbedrijf Schep Holsteins in Bergambacht. Er werd goed en snel zaken gedaan. Jan Schep: 'De aankoop had twee kanten. Natuurlijk waren we blij dat we deze waardevolle koeien konden kopen, maar de reden van de verkoop gaf ook bij ons een treurig gevoel.'

Hoe zouden de Roza's zich vanuit de haast knusse stal van Ijsselvliedt aanpassen in hun nieuwe, ruime omgeving, waar ze andere nationale kampioensfiguren troffen? Het antwoord gaven ze snel zelf: geweldig! Ze veroverden hun plek aan het voerhek en verbaasden door hun producties. Afgelopen oktober gingen ze met sommige van hun nieuwe stalgenotes naar de keuring in Hoornaar, het eerste publiekelijke optreden op de zwaarste regionale fokdag van het land. Wie anders dan Egbert Puttenstein was ingehuurd als cowfitter om de koeien in topconditie in de ring te brengen?

Ze kwamen op hoge posten in hun klasse: Ijsselvliedt Roza 208, een dochter van Integrity uit Roza 121, de halfzus van Breakout. En Ijsselvliedt Roza 7014, dochter van vader Champion uit Roza 137, de halfzus van Julius. Beide jonge koeien waren dus kleindochters van die legendarische stammoeder Roza 105.

De Roza's: ze blonken altijd al uit in de melkstal en zijn de winnaressen op de show geworden. Zeker nu de eerste zoons deze genetische aanleg overtuigend weten door te geven, kunnen ze uitgroeien tot een van de meest toonaangevende fokfamilies in Nederland.

Reimer Strikwerda

Ijsselvliedt Roza 7014 heeft alles in zich om in Bergambacht een excellente traditie voort te zetten

